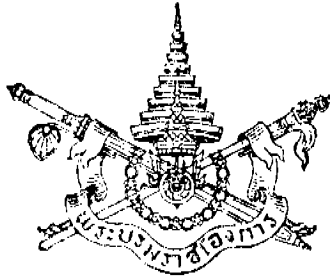

๓๕๕

ตอนที่ ๑๘ เล่ม ๖๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มีนาคม ๒๔๕๕

พระราชบัญญัติ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ. ๒๔๕๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๕

เป็นปีที่ ๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยมหาวิทยาลัย
วิชาธรรมศาสตร์และการเมือง

ตอนที่ ๑๘ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มีนาคม ๒๔๕๕

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้
โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ตั้งต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๔๕๕”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจาก
วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยวิชา
ธรรมศาสตร์และการเมือง พุทธศักราช ๒๔๓๖ พระราชบัญญัติ
มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง (ฉบับที่ ๒) พุทธ
ศักราช ๒๔๔๐ และพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยวิชาธรรม
ศาสตร์และการเมือง (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๔๔๖

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๔ ให้มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นนิติบุคคล มี
หน้าที่จัดการศึกษาและค้นคว้าในศาสตร์ต่าง ๆ โดยมุ่งส่งเสริม
วิชาการชั้นสูงและวัฒนธรรมแห่งชาติ

ตอนที่ ๑๘ เล่ม ๖๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มีนาคม ๒๔๕๕

มาตรา ๕ มหาวิทยาลัย^๕ แบ่งออกเป็นคณะต่าง ๆ คณะหนึ่ง ๆ อาจแบ่งออกเป็นแผนกวิชาต่าง ๆ ถ้าแผนกวิชาใดจะรวมกับแผนกวิชาอื่นเป็นคณะไม่ได้ ก็ให้ตั้งเป็นแผนกอิสระ^๕ ขึ้นได้

การตั้งหรือเลิกล้มคณะนั้น ให้ทำได้แต่โดยพระราชบัญญัติ ส่วนการตั้งหรือเลิกล้มแผนกวิชานั้น ให้ทำได้โดยพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๖ คณะต่าง ๆ แห่งมหาวิทยาลัย มีดังนี้ คือ

๑. คณะนิติศาสตร์
๒. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
๓. คณะรัฐศาสตร์
๔. คณะเศรษฐศาสตร์

มาตรา ๗ การจัดตั้งคณะหรือแผนกอิสระ^๕ ขึ้นใหม่ หรือการเลิกล้มคณะหรือแผนกอิสระ^๕ ที่ตั้งขึ้นใหม่ ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๘ การแบ่งแยกแผนกวิชาภายในคณะหรือการเลิกล้มแผนกวิชา ให้กระทำโดยข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

ตอนที่ ๑๘ เล่ม ๖๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มีนาคม ๒๔๕๕

มาตรา ๘ มหาวิทยาลัยนี้อาจมีรายได้ต่าง ๆ ดังนี้

- (๑) เงินอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน
- (๒) ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย
- (๓) เงินผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัย
- (๔) เงินและทรัพย์สินอย่างอื่นซึ่งมีผู้อุทิศให้แก่มหาวิทยาลัยและภายใต้บังคับแห่งเงื่อนไขข้อบังคับ หรือวัตถุประสงค์ซึ่งผู้อุทิศกำหนดไว้

มาตรา ๑๐ ในพระราชบัญญัตินี้ ผู้รักษาการแทนในตำแหน่งใด ให้มีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งนั้น

มาตรา ๑๑ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๒

การดำเนินการมหาวิทยาลัย

มาตรา ๑๒ ให้มหาวิทยาลัยอยู่ในความควบคุมดูแลของสภามหาวิทยาลัย ซึ่งประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ อธิการบดี คณบดีของคณะต่างๆ ในมหาวิทยาลัย

ตอนที่ ๑๘ เล่ม ๖๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มีนาคม ๒๔๕๕

เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง กับกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งขึ้นเป็นจำนวนไม่เกินกว่าจำนวนกรรมการโดยตำแหน่ง

มาตรา ๑๓ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นนายกสภามหาวิทยาลัยโดยตำแหน่ง อธิการบดีเป็นอุปนายกโดยตำแหน่ง

มาตรา ๑๔ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดำรงอยู่ในตำแหน่งสองปี เว้นแต่จะได้ถูกแต่งตั้งในตำแหน่งนั้นต่อไปอีกคราวละสองปี

ถ้าตำแหน่งกรรมการตั้งที่ระบุไว้ในวรรคแรกว่างลงในระหว่างสองปี จะแต่งตั้งกรรมการคนแทนก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ผู้ซึ่งเข้ามาแทนนั้นย่อมอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา ๑๕ สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- (๑) พิจารณาอนุมัติหลักสูตรวิชาต่าง ๆ
- (๒) จัดหาวิธีการอันจะยังการศึกษาของมหาวิทยาลัยให้เจริญยิ่งขึ้น

ตอนที่ ๑๘ เล่ม ๖๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มีนาคม ๒๔๙๕

- (๓) จัดวิชาในคณะตั้งเป็นแผนกวิชา หรือเลิกกลุ่ม
- (๔) พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งหรือเลิกกลุ่มคณะหรือแผนกอิสระ
- (๕) แต่งตั้งผู้หนึ่งผู้ใด ซึ่งมีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๒ เป็นเลขาธิการมหาวิทยาลัยหรือให้พ้นจากตำแหน่ง
- (๖) แต่งตั้งคณบดีและหัวหน้าแผนกอิสระ หรือให้พ้นจากตำแหน่ง
- (๗) ให้ปริญญา อนุปริญญา และประกาศนียบัตรตามมาตรา ๔๓ มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๕๖
- (๘) จัดทำงบประมาณของมหาวิทยาลัย
- (๙) จัดวางระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการเงินและทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย
- (๑๐) เสนอนโยบายการศึกษาและจำนวนเงินอุดหนุนที่จะดำเนินกิจการของมหาวิทยาลัยในปีต่อไปต่อกระทรวงศึกษาธิการ
- (๑๑) พิจารณาและให้ความเห็นอันเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยหรือเรื่องการศึกษา ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการขอปรึกษา

ตอนที่ ๑๘ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มีนาคม ๒๔๕๕

(๑๒) กำหนดพินความรู้ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์การเข้าเป็นนักศึกษา ระยะเวลาการศึกษา วิชาการศึกษา ระเบียบการศึกษา การสอบไล่ ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ตลอดจนวินัยนักศึกษา เงื่อนไขในการรับปริญญา อนุปริญญา และประกาศนียบัตร

(๑๓) ออกข้อบังคับของมหาวิทยาลัย เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติ

(๑๔) อำนาจหน้าที่ของมิได้ระบุให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ

มาตรา ๑๖ ให้นายกสภามหาวิทยาลัยเป็นผู้เรียกประชุมสภามหาวิทยาลัยโดยปกติเดือนละหนึ่งครั้ง ถ้ากรรมการตั้งแต่สามคนขึ้นไปร้องขอให้สภามหาวิทยาลัยประชุมเพื่อกิจการอย่างหนึ่งอย่างใด ก็ให้นายกสภามหาวิทยาลัยจัดการเรียกประชุมสภามหาวิทยาลัย

ในการประชุม ต้องมีกรรมการประชุมอย่างน้อยกึ่งหนึ่งขอจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะมีรองประชุมได้

ตอนที่ ๑๘ เล่ม ๖๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มีนาคม ๒๔๕๕

มาตรา ๑๗ ให้นายกสภามหาวิทยาลัยเป็นประธานในที่ประชุม ถ้านายกสภามหาวิทยาลัยไม่มา ให้อุปนายกสภามหาวิทยาลัยเป็นประธาน ถ้าอุปนายกสภามหาวิทยาลัยไม่มาก็ให้กรรมการเลือกตั้งกรรมการคนหนึ่งขึ้นเป็นประธานชั่วคราว

มาตรา ๑๘ การลงมติให้ถือคะแนนเสียงข้างมากเป็นประมาณ ถ้าในการลงมตินั้นมีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นได้อีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงขาด

มาตรา ๑๙ อธิการบดีนั้น จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งขึ้นโดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย จากผู้มีคุณวุฒิอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) ใ้ปริญญานิไม์ต่ำกว่าปริญญานิเอกหรือเทียบเท่ากัน ในวิชาที่ทำการสอนในมหาวิทยาลัยนั้น หรือ

(๒) ได้ทำการสอนวิชาในมหาวิทยาลัยหรือในโรงเรียนชั้นสูงของกระทรวงหนึ่งกระทรวงใดในประเทศไทยมาไม่ต่ำกว่าห้าปี

อธิการบดี ดำรงอยู่ในตำแหน่งสองปี แต่อาจได้รับแต่งตั้งให้ดำรงอยู่ในตำแหน่งนั้นต่อไปใหม่ได้

ตอนที่ ๑๘ เล่ม ๖๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๕

มาตรา ๒๐ ถ้าอธิการบดีไม่อาจปฏิบัติงานได้ ให้สภามหาวิทยาลัยตั้งผู้มกุศลวุฒิตามมาตรา ๑๕ เป็นผู้รักษาการแทน

มาตรา ๒๑ อธิการบดีมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๑) ควบคุมดูแลการศึกษาในมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติและข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ในการนี้ให้มีอำนาจออกระเบียบการ คำสั่ง ประกาศ เพื่อให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

(๒) รับผิดชอบและให้ความเห็นแก่คณะหรือหัวหน้าแผนกอิสระ

(๓) บรรจุ แต่งตั้ง เลื่อนชั้น เลื่อนเงินเดือนอาจารย์ภายใต้เงื่อนไขแห่งมาตรา ๓๖ หรือให้พ้นจากตำแหน่งโดยความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัย

(๔) ควบคุมการเงิน การพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย ตามข้อบังคับซึ่งสภามหาวิทยาลัยกำหนด

(๕) ดูแลให้ธุรการในมหาวิทยาลัยเป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

(๖) บรรจุ แต่งตั้ง เลื่อนชั้น เลื่อนเงินเดือน ลงโทษ และถอดถอนเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย ตามมาตรา ๕๑

ตอนที่ ๑๘ เล่ม ๖๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มีนาคม ๒๔๕๕

แต่สำหรับเจ้าหน้าที่ตำแหน่งตั้งแต่หัวหน้าแผนกขึ้นไป ต้องได้รับความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัย

(๑) เป็นผู้แทนของมหาวิทยาลัยในกิจการทั่วไป

(๒) อำนาจหน้าที่อื่นตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย หรือตามที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมาย

มาตรา ๒๒ เลขธิการมหาวิทยาลัย ต้องมีวิทยฐานะ ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่ากัน และได้ทำการสอนใน มหาวิทยาลัยหรือในสถานศึกษาชั้นสูงของกระทรวงหนึ่ง กระทรวงใดมาแล้วรวมเวลาไม่ต่ำกว่าห้าปี หรือได้ทำการเป็น เจ้าหน้าที่ตั้งแต่ชั้นหัวหน้าแผนกขึ้นไปในมหาวิทยาลัยมาแล้ว ไม่ต่ำกว่าห้าปี

มาตรา ๒๓ ให้เลขธิการมหาวิทยาลัยทำหน้าที่เป็นเลขธิการ สภามหาวิทยาลัย และมีหน้าที่ช่วยอธิการบดีในฝ่ายธุรการ ทั่วไปของมหาวิทยาลัย ประสานงานกับคณะและแผนกต่าง ๆ อำนาจหน้าที่มดังนี้

(๑) รักษาเอกสารต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย

(๒) ควบคุมการทะเบียนและสถิติของนักศึกษา

ตอนที่ ๑๘ เล่ม ๖๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มีนาคม ๒๔๕๕

- (๓) ควบคุมการบัญชีตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย
 (๔) ตรวจสอบตราดูแลการเงิน การพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของมหาวิทยาลัยตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย
 (๕) อธิการอื่นหรืออธิการบดีมอบหมายหรือที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

มาตรา ๒๔ ให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีอำนาจและหน้าที่ตรวจสอบบัญชีและการเงินของมหาวิทยาลัยเป็นการประจำ แล้วเสนอผลการตรวจสอบต่อสภามหาวิทยาลัย

หมวด ๓

การดำเนินการของคณะและของแผนกอิสระ

มาตรา ๒๕ ในคณะหนึ่งๆ ให้มีคณะกรรมการประจำคณะประกอบด้วยคนบดเป็นประธาน และหัวหน้าแผนกวิชาต่างๆ ในคณะนั้นเป็นกรรมการ ถ้าในคณะนั้นไม่มีการแบ่งเป็นแผนกวิชา หรือมีไม่เกินสองแผนก ก็ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งจากบรรดาศาสตราจารย์ อาจารย์ อาจารย์ผู้ช่วย หรือผู้บรรยายพิเศษในคณะนั้นเป็นกรรมการเพิ่มเติมเพื่อให้ได้จำนวนรวมทั้งประธานไม่น้อยกว่าสามนาย

ตอนที่ ๑๘ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มีนาคม ๒๔๕๕

ในแผนกอิสระ ให้มีคณะกรรมการประจำแผนกประกอบด้วย
หัวหน้าแผนกอิสระเป็นประธาน และหัวหน้าแผนกวิชาเป็น
กรรมการ ถ้าในแผนกอิสระนั้นไม่มีการแบ่งเป็นแผนกวิชา
หรือมีไม่เกินสองแผนก ก็ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งจาก
บรรดาศาสตราจารย์ อาจารย์ ผู้ช่วย หรือผู้บรรยายพิเศษ
ในแผนกอิสระนั้นเป็นกรรมการเพิ่มเติมเพื่อให้ได้จำนวนรวมทั้ง
ประธานไม่น้อยกว่าสามนาย

มาตรา ๒๖ กรรมการประจำคณะหรือประจำแผนกอิสระ
ที่สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งตามมาตรา ๒๕ ดำรงอยู่ในตำแหน่ง
สี่ปี แต่อาจได้รับแต่งตั้งให้อยู่ในตำแหน่งนั้นต่อไปใหม่ได้

ถ้าตำแหน่งกรรมการที่ตั้งที่ระบุนั้นในวรรคแรกว่างลงใน
ระหว่างสี่ปี จะแต่งตั้งกรรมการแทนก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้
ผู้ซึ่งเข้ามาแทนนั้น ย่อมอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลา
ของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา ๒๗ คณะกรรมการประจำคณะหรือแผนกอิสระ มี
อำนาจหน้าที่ดังนี้

(๑) วางระเบียบการทั่วไปภายในคณะหรือภายใน
แผนก โดยความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัย

ตอนที่ ๑๘ เล่ม ๖๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๕

(๒) วางหลักสูตรรายละเอียดสำหรับคณะหรือแผนก โดยเสนอให้สภามหาวิทยาลัยพิจารณา

(๓) วางระเบียบการสอบไล่ โดยความเห็นชอบของ สภามหาวิทยาลัย และจัดการสอบไล่สำหรับคณะหรือแผนก โดยประสานงานกับเลขาธิการมหาวิทยาลัย

(๔) รับปรึกษาและให้ความเห็นแก่คณบดีหรือหัวหน้าแผนกอิสระในกิจการของคณะหรือแผนก

(๕) จัดตั้งงบประมาณของคณะหรือแผนก แล้วเสนอต่อสภามหาวิทยาลัย

(๖) รายงานให้สภามหาวิทยาลัยทราบถึงกิจการต่าง ๆ อันเกิดขึ้นในคณะหรือแผนก

มาตรา ๒๔ การประชุม องค์กรประชุม การลงมติ และการตั้งประธานสำหรับคณะ กรรมการประจำคณะ และคณะกรรมการประจำแผนกอิสระ ให้ใช้บทบัญญัติในมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ และมาตรา ๑๘ บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๕ กิจการในแต่ละคณะหรือแผนกอิสระ ให้อยู่ภายใต้บังคับบัญญัติของคณบดี หรือหัวหน้าแผนกอิสระ แล้วแต่กรณี

ตอนที่ ๑๘ เล่ม ๖๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มีนาคม ๒๔๕๕

คณบดีหรือหัวหน้าแผนกอิสระ สภามหาวิทยาลัย
จะได้แต่งตั้งจากบุคคลที่สมควรเช่นเดียวกับผู้ที่ได้รับแต่งตั้ง
เป็นอธิการบดี

คณบดีหรือหัวหน้าแผนกอิสระนั้น ดำรงอยู่ในตำแหน่งสี่ปี
แต่อาจได้รับแต่งตั้งให้อยู่ในตำแหน่งนั้นต่อไปใหม่ได้

กิจการในแผนกวิชา ให้อยู่ภายใต้บังคับบัญชาของหัวหน้า
แผนกวิชา ซึ่งสภามหาวิทยาลัยจะได้แต่งตั้งจากบรรดา
ศาสตราจารย์หรืออาจารย์ในแผนกวิชานั้น โดยคำแนะนำของ
คณบดี

มาตรา ๓๐ คณบดีหรือหัวหน้าแผนกอิสระมีเลขานุการ
นายหนึ่ง เป็นผู้ช่วยฝ่ายธุรการ และมีพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อ
ปฏิบัติกรงานตามสมควร

มาตรา ๓๑ คณบดีหรือหัวหน้าแผนกอิสระมีอำนาจหน้าที่
ดังนี้

- (๑) บังคับบัญชากิจการทั้งหลายของคณะหรือแผนก
- (๒) ปฏิบัติการตามข้อตกลงของคณะกรรมการประจำ
คณะหรือประจำแผนก และข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้การศึกษา
ในคณะหรือแผนกดำเนินไปโดยเรียบร้อย

ตอนที่ ๑๘ เล่ม ๖๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มีนาคม ๒๔๕๕

(๓) ดูแลให้นักศึกษาในคณะหรือแผนกปฏิบัติอยู่ใน
วินัย

(๔) เป็นผู้แทนคณะหรือแผนก

(๕) เสนอการบรรจุ แต่งตั้ง เลื่อนชั้น เลื่อนเงินเดือน หรือให้พ้นจากตำแหน่งของอาจารย์ หรืออาจารย์ผู้ช่วย หรือพนักงานประจำคณะต่ออธิการบดีมหาวิทยาลัย

มาตรา ๓๒ หัวหน้าแผนกวิชา มีอำนาจหน้าที่อนุมัติ
ตามอำนาจหน้าที่ของคณบดีหรือหัวหน้าแผนกอิสระ

หมวด ๔

ผู้สอน

มาตรา ๓๓ ผู้สอนในมหาวิทยาลัย แบ่งออกเป็น

(๑) ศาสตราจารย์

(๒) อาจารย์

(๓) อาจารย์ผู้ช่วย

(๔) ผู้บรรยายพิเศษ

ตอนที่ ๑๘ เล่ม ๖๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มีนาคม ๒๔๕๕

มาตรา ๓๔ ศาสตราจารย์นั้น จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งขึ้นโดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย จากบุคคลซึ่งมีคุณวุฒิดังต่อไปนี้

(๑) ได้ปริญญาเอกหรือเทียบเท่ากัน และได้ทำการสอนในมหาวิทยาลัยหรือในสถานศึกษาชั้นสูงของกระทรวงหนึ่ง กระทรวงใดมาแล้ว รวมเวลาไม่ต่ำกว่าห้าปี

(๒) ได้ปริญญาโทหรือเทียบเท่ากัน และได้ทำการสอนในมหาวิทยาลัย หรือในสถานศึกษาชั้นสูงของกระทรวงหนึ่ง กระทรวงใดมาแล้ว รวมเวลาไม่ต่ำกว่าสี่ปี หรือ

(๓) ได้ปริญญาตรีหรือเทียบเท่ากัน และได้ทำการสอนในมหาวิทยาลัย หรือในสถานศึกษาชั้นสูงของกระทรวงหนึ่ง กระทรวงใดมาแล้ว รวมเวลาไม่ต่ำกว่าสี่ห้าปี

มาตรา ๓๕ ศาสตราจารย์แบ่งเป็น ศาสตราจารย์ประจำ และศาสตราจารย์พิเศษ

มาตรา ๓๖ บุคคลซึ่งอาจได้รับแต่งตั้งเป็นอาจารย์ประจำนั้น ต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่ากัน และ

ตอนที่ ๑๘ เล่ม ๒๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๕

ได้ทำการสอนในมหาวิทยาลัยหรือในสถานศึกษาชั้นสูงของ
กระทรวงหนึ่งกระทรวงใดมาแล้วรวมเวลาไม่ต่ำกว่าหนึ่งปี

มาตรา ๓๗ บุคคลซึ่งอาจได้รับแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์พิเศษ
นั้น ต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่ากัน และได้
ทำการสอนในมหาวิทยาลัยหรือสถานศึกษาชั้นสูงของกระทรวง
หนึ่งกระทรวงใดมาแล้วไม่ต่ำกว่าหนึ่งปี และคณะบดีเห็น
สมควรเสนอให้อธิการบดีเชิญมาเป็นอาจารย์พิเศษ โดยได้รับความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัย

มาตรา ๓๘ บุคคลซึ่งอาจได้รับแต่งตั้งเป็นอาจารย์ผู้ช่วย
นั้น ต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่ากัน

มาตรา ๓๙ บุคคลที่จะได้รับเชิญเป็นผู้บรรยายพิเศษนั้น
คือผู้ซึ่งทรงคุณวุฒิพอที่จะประสาทวิชาความรู้ให้แก่นักศึกษา
และคณะบดีเห็นสมควรเสนอให้อธิการบดีเชิญมาเป็นผู้บรรยาย
พิเศษ ตามข้อบังคับที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด

มาตรา ๔๐ ศาสตราจารย์ประจำ อาจารย์ประจำ และ
อาจารย์ผู้ช่วย รับเงินเดือนจากมหาวิทยาลัย ศาสตราจารย์
พิเศษ อาจารย์พิเศษ และผู้บรรยายพิเศษนั้น ทางมหาวิทยาลัย

ตอนที่ ๑๘ เล่ม ๖๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มีนาคม ๒๔๕๕

อาจจ่ายเงินค่าสมนาคุณเป็นรายเดือนหรือชั่วโมงในฐานะที่ช่วยเหลือการศึกษาของมหาวิทยาลัยก็ได้ ตามที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด

มาตรา ๕๑ ให้ผู้ที่เป็นศาสตราจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย^๕ นมาเป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่าสิบปี เมื่อพ้นจากหน้าที่ในมหาวิทยาลัย^๕ แล้ว เป็นศาสตราจารย์กิตติมศักดิ์

มาตรา ๕๒ สภามหาวิทยาลัยจะแต่งตั้งผู้หนึ่งผู้ใด ซึ่งมีคุณวุฒิเทียบเท่าศาสตราจารย์ และได้แสดงความสามารถหรือความชำนาญในศาสตร์ใดศาสตร์หนึ่ง ซึ่งอยู่ในหลักสูตรของมหาวิทยาลัย^๕ เป็นศาสตราจารย์กิตติมศักดิ์เพื่อเป็นเกียรติยศก็ได้

หมวด ๕

ปริญญา อนุปริญญา ประกาศนียบัตร

มาตรา ๕๓ อนุปริญญา^๕ มีชั้นเดียว

ปริญญาบัณฑิตมีสามชั้น คือ

ตรี เรียกว่า บัณฑิต ใช้อักษรย่อว่า บ.

โท เรียกว่า มหามัณฑิต ใช้อักษรย่อว่า ม.

เอก เรียกว่า คุณวุฒิบัณฑิต ใช้อักษรย่อว่า จ.

ตอนที่ ๑๘ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มีนาคม ๒๔๕๕

ปริญญาบัณฑิต แบ่งเป็นเกียรติปริญญา และปริญญา
ตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

การเรียกชื่อปริญญาและการใช้อักษรย่อสำหรับปริญญาตรี
กำหนดดังนี้

๑. ผู้ได้ปริญญาในคณะนิติศาสตร์ เรียกว่า “นิติศาสตร์
บัณฑิต” ใช้อักษรย่อว่า “น.บ.”

๒. ผู้ได้ปริญญาในคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
แผนกพาณิชยศาสตร์ เรียกว่า “พาณิชยศาสตร์บัณฑิต” ใช้อ
อักษรย่อว่า “พ.ณ.บ.” สำหรับแผนกบัญชี การสำเร็จ
การศึกษาวชิการบัญชี ให้ผู้สำเร็จได้รับ “ประกาศนียบัตร
การบัญชี” เทียบเท่าปริญญาตรี การสำเร็จการศึกษาวชิการ
บัญชีชั้นสูง ให้ผู้สำเร็จได้รับ “ประกาศนียบัตรชั้นสูงทางการ
บัญชี” เทียบเท่าปริญญาโท

๓. ผู้ได้ปริญญาในคณะรัฐศาสตร์ เรียกว่า “รัฐศาสตร์
บัณฑิต” ใช้อักษรย่อว่า “ร.บ.”

๔. ผู้ได้ปริญญาในคณะเศรษฐศาสตร์ เรียกว่า “เศรษฐ
ศาสตร์บัณฑิต” ใช้อักษรย่อว่า “ศ.บ.”

ตอนที่ ๑๘ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มีนาคม ๒๔๕๕

๕. ผู้ได้ปริญญาในคณะที่จัดตั้งขึ้นใหม่ หรือแผนกในคณะที่แบ่งแยกใหม่ เรียกว่า “บัณฑิต” ใช้อักษรย่อว่า “บ.” และเติมอักษรย่อชื่อของคณะหรือแผนกในคณะนำหน้าตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา

ส่วนการเรียกชื่อปริญญาและการใช้อักษรย่อสำหรับปริญญาโท และปริญญาเอกในทางต่าง ๆ นั้น ให้เรียกว่า “มหาบัณฑิต” และ “ดุษฎีบัณฑิต” แทนคำว่า “บัณฑิต” และให้ใช้อักษรย่อที่กล่าวข้างต้น โดยเปลี่ยน “บ.” เป็น “ม.” หรือ “ด.” แล้วแต่กรณี

การศึกษาทางการทูตชั้นปริญญาโทนั้น ให้ศึกษาต่อจากชั้นปริญญาตรีทางคณะรัฐศาสตร์ และการศึกษาชั้นปริญญาเอก ให้ศึกษาต่อจากชั้นปริญญาโททางคณะรัฐศาสตร์

ส่วนการเรียกชื่อปริญญา และการใช้อักษรย่อสำหรับชั้นปริญญาโทและปริญญาเอกในทางการทูตนั้น ให้เรียกว่า “มหาบัณฑิตทางการทูต” และ “ดุษฎีบัณฑิตทางการทูต” และ

ตอนที่ ๑๘ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มีนาคม ๒๔๘๕

ให้ใช้อักษรย่อสำหรับคำที่กล่าวนี้ว่า “ท.ม.” หรือ “ท.ด.”
แล้วแต่กรณี

การศึกษาระดับปริญญาโทต่อจากปริญญาตรี หรือการศึกษาระดับปริญญาเอกต่อจากปริญญาโทในคณะใด จะแบ่งแยกเป็นสาขาวิชาใดให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา การเรียกชื่อปริญญาและการใช้อักษรย่อ นั้น ให้อนุโลมตามความในวรรคก่อน โดยเรียกชื่อปริญญาและใช้อักษรย่อของสาขาวิชาที่แบ่งแยกตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกานั้นนำหน้า

มาตรา ๔๔ ให้สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์แก่บุคคลซึ่งเห็นว่าทรงคุณวุฒิสมควรแก่ปริญญา นั้น

มาตรา ๔๕ นอกจากการศึกษาเพื่ออนุปริญญาหรือปริญญาแล้ว มหาวิทยาลัยอาจจัดให้มีการศึกษาและการสอบไล่เพื่อได้ประกาศนียบัตรอย่างอื่นได้ การศึกษานั้นจะจัดเป็นแผนกอิสระหรือจะให้ขึ้นอยู่กับคณะใดก็ได้ ถ้าจะเทียบประกาศนียบัตรนั้นเท่ากับปริญญาใด ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๔๖ ผู้ที่ได้ปริญญาหรือเทียบเท่ากันจากสถานศึกษาในประเทศหรือต่างประเทศ ซึ่งมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่า

ตอนที่ ๑๘ เล่ม ๖๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๕

ปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยนี้ มหาวิทยาลัยอาจผ่อนผันให้เข้าศึกษาวิชาชั้นปริญญาโท ในประเภทวิชาที่เห็นว่าสมควรได้ หรือจะกำหนดให้สอบไล่ในบางวิชาเสียก่อนก็ได้

ในการศึกษาวิชาชั้นปริญญาโทขึ้นไป ถ้าหลักสูตรของมหาวิทยาลัยนี้กำหนดให้มีการศึกษาวิชาใด ๆ และหากผู้ที่จะศึกษาในชั้นปริญญาโทขึ้นไป ได้ปริญญามาจากต่างประเทศแล้ว และได้ศึกษาในวิชาที่ตรงกับในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมาแล้วบางวิชา มหาวิทยาลัยอาจยกเว้นผู้ที่ได้ปริญญาจากต่างประเทศนั้น ไม่ต้องสอบไล่เฉพาะวิชานั้น ๆ ในเมื่อเห็นสมควร โดยถือว่าได้ศึกษาและสอบได้มาแล้วก็ได้

หมวด ๖

ครูวิทยฐานะและเพิ่มวิทยฐานะ

มาตรา ๕๑ ครูวิทยฐานะเป็นเครื่องหมายแสดงวิทยฐานะที่สภามหาวิทยาลัยกำหนดไว้สำหรับกรรมการ อธิการบดี คณบดี ผู้สอน ตลอดจนผู้สำเร็จการศึกษา ในคณะหรือแผนกอิสระของมหาวิทยาลัย

ตอนที่ ๑๘ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มีนาคม ๒๔๘๕

มาตรา ๔๘ ตักษณะ ชนิด ประเภท และส่วนประกอบ
ของครูวิทยฐานะ และเจ้มนวิทยฐานะ จะสมกรวรอย่างไร ใช้ใน
โอกาสใด โดยเงื่อนไปอย่างไร ให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๔๙ ผู้ใดไม่มีสิทธิใช้ครูวิทยฐานะหรือเจ้มน
วิทยฐานะ หรือใช้ปริญญญา อักษรย่อปริญญญา อนุปริญญญา หรือ
ประกาศนียบัตร กระทำการเพื่อให้บุคคลเชื่อว่าตนมีสิทธิ มี
ความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท หรือจำคุกไม่
เกิน ๖ เดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

หมวด ๗

เจ้าหน้าที่

มาตรา ๕๐ ให้สภามหาวิทยาลัยเป็นผู้กำหนดตำแหน่ง
อัตราเงินเดือน จำนวนพนักงาน คุณสมบัติของพนักงานไว้
ตามสมควร

มาตรา ๕๑ ให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการ
พลเรือนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบรรจุ การแต่งตั้ง การเลื่อนเงิน
เดือน และการลงโทษ มาใช้บังคับแก่พนักงานของมหาวิทยาลัย
โดยอนุโลม โดยให้สภามหาวิทยาลัยทำหน้าที่ อ.ก.พ.

ตอนที่ ๑๘ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มีนาคม ๒๔๘๕

กระทรวง และสภานายกมหาวิทยาลัยทำหน้าที่รัฐมนตรี
เจ้าสังกัด

ในส่วนที่เกี่ยวกับการบังคับบัญชาและระเบียบวินัยของมหา
วิทยาลัย ให้สภามหาวิทยาลัยเป็นผู้กำหนดโดยข้อบังคับ

มาตรา ๕๒ เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยมีสิทธิแต่งเครื่องแบบ
ข้าราชการพลเรือนสามัญสังกัดกระทรวงศึกษาธิการตามชั้นและ
ตำแหน่ง ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการและมหาวิทยาลัยตกลงเทียบ
กันไว้

มาตรา ๕๓ เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยมีสิทธิเท่าเทียมกับ
ข้าราชการพลเรือนสามัญในตำแหน่งที่เทียบเท่ากัน ในอันที่
จะได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ โดยให้ถือเอาวันที่
เข้าทำงานในมหาวิทยาลัยเป็นวันรับราชการ

มาตรา ๕๔ ให้เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยมีสิทธิอื่น ๆ บรรดา
ที่รัฐให้แก่ข้าราชการพลเรือนสามัญทุกประการ เว้นแต่การรับ
บำเหน็จบำนาญ

หมวด ๘

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๕๕ ให้ผู้ที่เป็นศาสตราจารย์สามัญหรือศาสตราจารย์
วิสามัญตามกฎหมายว่าด้วยมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และ
การเมืองก่อนวันใช้พระราชบัญญัติ^๕ เป็นศาสตราจารย์
กิตติมศักดิ์ตามพระราชบัญญัติ^๕

มาตรา ๕๖ การศึกษาวิชาชั้นปริญญาตรี ปริญญาโท และ
ปริญญาเอก ตามกฎหมายว่าด้วยมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์
และการเมืองก่อนวันใช้พระราชบัญญัติ^๕ ยังดำเนินการอยู่
จนกว่าจะได้มีการปรับปรุงให้เข้ากับการศึกษาวิชาตามพระราช
บัญญัติ^๕ ให้ผู้ทดสอบไล่ได้ตามหลักสูตรได้รับปริญญาเรียกขอ
ดงน^๕

(๑) ปริญญาตรี ผู้ได้ปริญญา^๕ เรียกว่า “ธรรมศาสตร์
บัณฑิต” ให้ใช้อักษรย่อว่า “ธ.บ.”

(๒) ปริญญาโท

ก) ผู้ได้ปริญญา^๕ ในทางนิติศาสตร์ เรียกว่า
“นิติศาสตรมหาบัณฑิต” ให้ใช้อักษรย่อว่า “น.ม.”

ตอนที่ ๑๘ เล่ม ๖๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๕

ข) ผู้ได้ปริญญา^๕ในทางรัฐศาสตร์ เรียกว่า
“รัฐศาสตรบัณฑิต” ใช้อักษรย่อว่า “ร.ม.”

ค) ผู้ได้ปริญญา^๕ในทางเศรษฐศาสตร์ เรียกว่า
“เศรษฐศาสตรบัณฑิต” ใช้อักษรย่อว่า “ศ.ม.”

ง) ผู้ได้ปริญญา^๕ในทางการทูต เรียกว่า
“มหาดบัณฑิตทางการทูต” ใช้อักษรย่อว่า “ท.ม.”

(๓) ปริญญาเอก

ก) ผู้ได้ปริญญา^๕ในทางนิติศาสตร์ เรียกว่า
“นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต” ใช้อักษรย่อว่า “น.ด.”

ข) ผู้ได้ปริญญา^๕ในทางรัฐศาสตร์ เรียกว่า
“รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต” ใช้อักษรย่อว่า “ร.ด.”

ค) ผู้ได้ปริญญา^๕ในทางเศรษฐศาสตร์ เรียกว่า
“เศรษฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต” ใช้อักษรย่อว่า “ศ.ด.”

ง) ผู้ได้ปริญญา^๕ในทางการทูต เรียกว่า
“ดุษฎีบัณฑิตทางการทูต” ใช้อักษรย่อว่า “ท.ด.”

มาตรา ๕๗ บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติ^๕นี้ ไม่กระทบ
กระเทือนถึงสิทธิของผู้ที่ได้รับปริญญา หรืออนุปริญญา หรือ

ตอนที่ ๑๘ เล่ม ๖๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ มีนาคม ๒๔๕๕

ประกาศนียบัตรของมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง
ซึ่งมีอยู่แล้วก่อนวันใช้พระราชบัญญัติ

มาตรา ๕๘ ให้บรรดาอำนาจหน้าที่ ทรัพย์สิน สิทธิ รวม
ตลอดทั้งสินทรัพย์และหนี้สิน พนักงานเจ้าหน้าที่ของ
มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองก่อนวันใช้พระราช
บัญญัติ ตกเป็นของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี